

การใช้เครื่องหมายวรรคตอนในภาษาไทย

เรียน บรรณาธิการวารสารราชบัณฑิตยสถาน

ผมได้อ่านจดหมายถึงบรรณาธิการเรื่อง “ภาษาไทยกับเครื่องหมายวรรคตอน” ในวารสารราชบัณฑิตยสถาน ฉบับเดือนเมษายน-มิถุนายน ๒๕๔๕ และคำตอบของท่านบรรณาธิการ ซึ่งผมรู้สึกว่าคุณได้ตอบไปทำนองแบ่งรับแบ่งสู้. บังเอิญผมมีสำเนาบทความเรื่อง “การแนะนำการใช้เครื่องหมายวรรคตอนในภาษาไทย” เรียบเรียงโดยคุณนิยม วาจนานท์ ซึ่งมอบให้ผมเมื่อเร็ว ๆ นี้ ผมจึงส่งมาให้ท่านพิจารณา นำลงพิมพ์ไว้เพื่อเป็นเอกสารอ้างอิงต่อไป.

ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นพ.อรรถสิทธิ์ เวชชาชีวะ
นายกฯราชบัณฑิตยสถาน

แนะนำการใช้เครื่องหมายวรรคตอนในภาษาไทย*

การใช้เครื่องหมายวรรคตอนในภาษาไทย ปรากฏว่าได้มีการใช้กันมานานแล้ว ตั้งแต่สมัยมีตำราเกี่ยวกับหลักภาษาไทย เช่น หลักภาษาไทย (อักขรวิธี, วจิวิภาค, วากยสัมพันธ์, และฉันทลักษณ์) ของพระยาอุปกิตศิลปสาร. แต่ถ้าถามประชาชนคนไทยสมัยปัจจุบันในวัย ๖๐ ปีลงมา ส่วนใหญ่จะบอกว่า *ไม่ได้เรียน* หลักภาษาไทยเล่มดังกล่าวนี้ ทั้งนี้เพราะ *ไม่มีการสอน* ในโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการมานานแล้ว.

ราชบัณฑิตยสถานซึ่งสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ เพิ่งจะมารื้อฟื้นการใช้เครื่องหมายวรรคตอนในภาษาไทย เมื่อเดือนสิงหาคม ๒๕๒๕; ได้แต่งตั้งคณะกรรมการชุดหนึ่งโดยมติคณะรัฐมนตรี เรียกว่า *คณะกรรมการกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการใช้ภาษาไทย* เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์การเขียน, การอ่าน, การใช้ภาษาไทย และส่งเสริมการใช้ภาษาไทย ให้เป็นเอกภาพเดียวกัน.

ราชบัณฑิตยสถานได้จัดพิมพ์หนังสือ “หลักเกณฑ์การใช้เครื่องหมายวรรคตอนและเครื่องหมายอื่น ๆ” เป็นครั้งแรกเมื่อเดือนมีนาคม ๒๕๓๐ และครั้งที่ ๕ เมื่อเดือนธันวาคม ๒๕๓๓ เพื่อเป็น *การส่งเสริมและเผยแพร่* หลักเกณฑ์การใช้เครื่องหมายวรรคตอนดังกล่าว. ผู้เขียนจึงได้เขียนบทความเรื่อง “แนะนำการใช้เครื่องหมายวรรคตอนในภาษาไทย” ตามแนวของหลักเกณฑ์ฯ ดังกล่าว โดยได้ดัดแปลงรูปแบบให้ต่างออกไปบ้าง. วัตถุประสงค์ก็เพื่อต้องการให้อ่านเข้าใจง่ายขึ้น ดังต่อไปนี้:-

เครื่องหมายวรรคตอนในภาษาไทย เท่าที่รวบรวมได้มี ๒๔ เครื่องหมาย คือ

๑. เครื่องหมายมหัพภาค ตรงกับภาษาอังกฤษว่า full stop หรือ period มีรูปดังนี้ . เป็นเครื่องหมายที่ใช้กันมากในภาษาต่างๆ เช่นภาษาตะวันตก และภาษาญี่ปุ่น เป็นต้น มีหลักเกณฑ์การใช้ ดังนี้

๑.๑ ใช้เมื่อจบข้อความหรือประโยค เพื่อแสดงว่าจบข้อความหรือจบประโยค ตัวอย่าง:-

(๑) สิบรู้ไม่เท่าชำนาญ.

(๒) ท้ายที่สุดนี้ข้าพเจ้าใคร่ขอขอบพระคุณสมาคมนักเรียนเก่าญี่ปุ่นที่ได้ให้โอกาสแก่ผู้เขียนได้เข้าร่วมประชุม RE-UNION ครั้งที่ ๒๒ ณ ประเทศญี่ปุ่น.

๑.๒ ใช้เขียนหลังตัวอักษรตัวเดียวหรือหลายตัว เพื่อแสดงว่าเป็น อักษรย่อ ตัวอย่าง:-

(๑) พ.บ. ย่อมาจากคำว่า [แพทยศาสตรบัณฑิต]

(๒) วปอ. ย่อมาจากคำว่า [วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร]

๑.๓ ใช้เขียนหลังตัวอักษรหรือตัวเลข เพื่อบอกลำดับหัวข้อใหญ่และหัวข้อย่อย ตัวอย่าง:-

(๑) จ. อ่านว่า [จ้อ-จ้อ]

(๒) ๑.๓.๑๓ อ่านว่า [ข้อหนึ่ง-จุดสาม-จุดสิบสาม (ไม่อ่านว่าข้อหนึ่ง-จุดสาม-จุดหนึ่งสาม)]

๑.๔ ใช้เป็นจุดทศนิยมของหน่วยวัดต่างๆ เพื่อแสดงเศษส่วนของหน่วยวัดนั้นๆ ตัวอย่าง:-

(๑) ๙.๕๕๕ kHz อ่านว่า [เก้าจุดห้าห้าห้า กิโลเฮิร์ตซ์]

(๒) ๒.๕๐ บาท อ่านว่า [สองบาท ห้าสิบบสตางค์ (หรือจะอ่านว่า สองจุดห้าศูนย์บาท ก็ได้)]

๑.๕ ใช้แทนเครื่องหมายคูณในทางคณิตศาสตร์ ตัวอย่าง:-

(๑) A.B หมายถึง $A \times B$

(๒) ๒.๓.๔ หมายถึง $๒ \times ๓ \times ๔$

๑.๖ ใช้เขียนจุดบนตัวเลข เพื่อแสดงเศษส่วนของหน่วยวัดนั้นๆ ตัวอย่าง:-

(๑) ๖.๗ หมายถึง ๖.๗๗๗๗... อ่านว่า [หกจุดเจ็ดเจ็ดเจ็ดๆๆ]*

๑.๗ ใช้เขียนคั่นสูตรเคมี เพื่อแสดงสูตรของสารย่อยในสารประกอบใหญ่ ตัวอย่าง:-

(๑) $\text{CuSO}_4 \cdot 5\text{H}_2\text{O}$

๑.๘ ใช้ใส่หลังเครื่องหมายอัฒภาคหรือเครื่องหมายวงเล็บ เมื่อเห็นว่าจบข้อความ ตัวอย่าง:-

(๑) ดังที่มีกล่าวไว้ในอานาปานสติสูตร “ดูก่อนภิกษุทั้งหลายอานาปานสติที่ภิกษุเจริญแล้วอย่างนี้ ทำให้มากแล้วอย่างนี้ จึงมีผลมากมีอานิสงส์มาก”.

(๒) ในช่วงระยะเวลาที่ใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๖ (ปีงบประมาณ ๒๕๓๑-๒๕๓๔) ได้สรุปไว้ว่ามีรายได้เฉลี่ยต่อปีต่อหัว ๔๑,๐๐๐ บาท).

๒. เครื่องหมายจุลภาค ตรงกับภาษาอังกฤษว่า comma มีรูปดังนี้ , เป็นเครื่องหมายที่ใช้กันมากพอกๆ กับมหัพภาค มีหลักเกณฑ์การใช้ดังนี้

*ควรอ่านว่า หกจุดเจ็ด เจ็ดไม่รู้จบ

๒.๑ ใช้ **แยกลีหรืออนุประโยค** เพื่อ **กันความเข้าใจสับสน** หรือเพื่อ **ให้มีความเข้าใจตรงกัน** ระหว่างผู้เขียนกับผู้อ่าน และระหว่างผู้อ่านกับผู้อ่านด้วยกัน ตัวอย่าง:-

(๑) ความ **แก่แบ่งออก** เป็น ๔ อย่าง คือ **แก่โดยอายุ** เพราะเกิดมานาน, **แก่โดยสังขาร** คือแก่ตามสภาพร่างกาย, **แก่โดยจิตใจ** คือแก่ไปตามความนึกคิด, **แก่โดยสังคม** คือแก่เพราะเหตุแวดล้อม.

ทั้งสี่ประการนี้, **แก่โดยสังขาร** เป็นแก่ที่ **เด็ดขาดที่สุด** และ **แก้ไขได้ยาก**. (จากบทความ เรื่อง **แก่อย่างสง่า** ปาฐกถาของ นพ.สุต แสงวิเชียร คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๒๒, ปรับปรุงและย่อโดย นพ.อวย เกตุสิงห์).

(๒) นายแดงที่ **นั่งด้านขวามือ** ของนายดำ, เป็น **ผู้ใหญ่บ้าน**.

๒.๒ ใช้ **คั่นคำในรายการที่เขียนต่อเนื่องกัน** ตั้งแต่ ๓ รายการขึ้นไป โดย **ไม่จำเป็นต้องใส่เครื่องหมายจุลภาคคั่น** ในรายการที่ ๓ (ซึ่งเป็นรายการสุดท้าย) ที่มีและ/หรือ **นำหน้ารายการนั้นอยู่** ตัวอย่าง:-

(๑) **อริยสัจมี ๔** อย่าง คือ ทุกข์, ทุกขสมุทัย, ทุกขนิโรธ และ ทุกขนิโรธคามินีปฏิปทา. (ในที่นี้มี ๔ รายการ).

(๒) **กระโจมไฟ, ประภาคาร หรือ เรือยนต์เก๋ง** คือ หอสูงซึ่งตามไฟฉายแสงอย่างแรงไว้บนยอดเพื่อบอกสัญญาณในการเดินเรือ เป็นต้น.

๒.๓ ใช้ **ในการเขียนบรรณานุกรม วรรณคดี และนามานุกรม** เป็นต้น ตัวอย่าง:-

(๑) ปาสเตอร์, หลุยส์

(๒) ญาณสังวร, สมเด็จพระ

(๓) ประชาธิปไตย, ระบอบ

(๔) ไทย, ประเทศ

๒.๔ ใช้ **ในหนังสือประเภทพจนานุกรม** เพื่อ **คั่นความหมาย หรือบทนิยามของคำที่มีความหมายหลายอย่าง** แต่มีความหมายคล้ายๆ กัน ตัวอย่าง:-

(๑) แจ้ง ก. แสดงให้รู้, บอกให้รู้, แจ้งความประสงค์,

(๒) กระตือรือร้น ก. รีบร้อน, เร่งรีบ, ขมิขมัน, มีใจฝักใฝ่รีบร้อน.

๒.๕ ใช้ **คั่นจำนวนตัวเลขจากหลักหน่วยไปทีละ ๓ หลัก** เพื่อ **ประโยชน์ในการนับเลข** ตัวอย่าง:-

(๑) ๕๐,๐๐๐ อ่านว่า ห้าหมื่น ไม่อ่านว่า ห้าสิบล้าน

(๒) ๔,๐๐๐,๐๐๐,๐๐๐ อ่านว่า สี่พันล้าน

๓. **เครื่องหมายอัฒภาค** ตรงกับภาษาอังกฤษว่า semicolon มีรูปดังนี้ ; เป็นเครื่องหมายที่ไม่ค่อยใช้กันมากในภาษาไทย อาจเป็นเพราะไม่คุ้นกับการใช้ดังเช่นในภาษาอังกฤษ มีหลักเกณฑ์การใช้ ดังนี้

๓.๑ ใช้ **คั่นระหว่างประโยคที่มีรูปประโยคและใจความสมบูรณ์อยู่แล้ว** เพื่อ **แสดงความต่อเนื่องอย่างใกล้ชิด** ของประโยคนั้นๆ ตัวอย่าง:-

(๑) **เตโชธาตุ** คือธาตุไฟ ธาตุที่มีลักษณะร้อน ความร้อน; ในร่างกาย ได้แก่ไฟที่ยังกายให้อบอุ่น ไฟที่ยังกายให้ทรุดโทรม ไฟที่ยังกายให้กระวนกระวาย และไฟที่เผาอาหารให้ย่อย. (จากพจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์ โดยพระเทพเวที หน้า ๗๕)

๓.๒ ใช้แยกประโยคเปรียบเทียบออกจากกัน ตัวอย่าง:-

(๑) เมื่อน้อยให้เรียนวิชา; ให้หาสินมาเมื่อใหญ่.

(ภาษิตไทย-ฝรั่ง พันเอก วี.อี. เกอริณี วารสารสยามสมาคมในพระบรมราชูปถัมภ์ เล่มที่ ๑ ปี

ค.ศ. ๑๙๐๔)

๓.๓ ใช้แบ่งกลุ่มตัวเลข ประโยค หรือกลุ่มคำที่มีเครื่องหมายจุลภาคอยู่แล้ว เพื่อให้เห็นชัดเจนยิ่งขึ้น และเพื่อป้องกันความสับสน ตัวอย่าง:-

(๑) (๑:๒, ๕:๑๐); (๑:๓, ๒:๖)

(๒) **อริยบุคคล** คือบุคคลผู้เป็นอริยะ, ท่านผู้บรรลुरुทธรมวิเศษ มี ๔ คือ พระโสดาบัน, พระสกทาคามี, พระอนาคามี และพระอรหันต์; แบ่งพิศดารเป็น ๘ คือ พระโสดาปัตติมรรค และพระโสดาปัตติผล, พระสกทาคามีมรรค และพระสกทาคามีผล, พระอนาคามีมรรค และพระอนาคามีผล, พระอรหัตตมรรค และพระอรหัตตผล.

๓.๔ ใช้ค้นคำในรายการที่มีจำนวนมาก ๆ เพื่อจำแนกรายการออกเป็นพวก ๆ ตัวอย่าง:-

(๑) การสัมมนาครั้งนี้ ผู้แทนจากหน่วยราชการต่างๆ เข้าร่วมประชุมด้วย เช่น กรมวิชาการ, กรมอาชีวศึกษาในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ; กรมป่าไม้, กรมวิชาการเกษตรในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์; กรมอนามัย, กรมการแพทย์ในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข.

๓.๕ ใช้ในหนังสือประเภทพจนานุกรม เพื่อค้นบทนิยามของคำ และเพื่อค้นอักษรย่อของที่มาของคำ ตัวอย่าง:-

(๑) กิ่ง น. ส่วนที่แยกออกจากต้น, แขนง; ใช้เรียกส่วนย่อยที่แยกออกไปจากส่วนใหญ่ แต่ยังคงขึ้นอยู่กับส่วนใหญ่ เช่น กิ่งอำเภอ, กิ่งสถานีตำรวจ; ลักษณะนามเรียกกว้างว่า กิ่ง; เรือชนิดหนึ่งในกระบวนพยุหยาตรา.

(๒) การุญ, การุณย์ [การุน] น. ความกรุณา (ป; ส.).

๔. เครื่องหมายทวิภาค ตรงกับภาษาอังกฤษว่า colon มีรูปดังนี้: ส่วนมากใช้กับตัวเลข มีหลักเกณฑ์การใช้ ดังนี้

๔.๑ ใช้แสดงมาตราส่วนแผนที่ ตัวอย่าง:-

(๑) แผนที่มาตราส่วน ๑:๕,๐๐๐ อ่าน [มาตราส่วน หนึ่งต่อห้าพัน]

๔.๒ ใช้แสดงอัตราส่วน ตัวอย่าง:-

(๑) ในการหุงข้าว ใช้ข้าวและน้ำในอัตราส่วน ๑:๒ อ่านว่า อัตราส่วน หนึ่งต่อสอง

๔.๓ ใช้แสดงสัดส่วน ตัวอย่าง:-

(๑) ในการผสมคอนกรีต ใช้ปูนซีเมนต์, หิน และทราย ในสัดส่วน ๑:๒:๔ โดยปริมาตร อ่านว่า ในสัดส่วน หนึ่งต่อสองต่อสี่

๔.๔ ใช้แสดง**ปฏิภาค** ตัวอย่าง:-

(๑) ๕:๑๐ = ๑:๒ อ่านว่า ห้าต่อสิบ เท่ากับหนึ่งต่อสอง หรืออีกนัยหนึ่ง ๕/๑๐=๑/๒.

๔.๕ ใช้**คั่นระหว่างชั่วโมงกับนาทีกับวินาที** เพื่อ**บอกเวลา** ตัวอย่าง:-

(๑) ๐๕:๓๐ น. อ่านว่า ห้านาฬิกา สามสิบนาที

(๒) ๑๐:๑๕:๒๕ น. อ่านว่า สิบชั่วโมง สิบห้านาที ยี่สิบห้าวินาที

หมายเหตุ นี้เป็น**หลักสากล** แต่ราชบัณฑิตยสถาน**ยังคงกำหนดว่า ๐๕.๓๐ น.** เป็นต้น.

๔.๖ ใช้**ไขความแทนคำว่าเป็น** เพื่ออธิบายขยายความของข้อความนั้นๆ ตัวอย่าง:-

(๑) กฤษฎา: กฤษฎาสอนน้อง แบบเรียนกวีนิพนธ์.

๔.๗ ใช้**ต่อจากคำ “ดังนี้, ดังต่อไปนี้ ฯลฯ”** เพื่อ**แจกจ่ายขยายข้อความ**ออกไป ตัวอย่าง:-

(๑) สวนของนายจอห์นมี**ผลไม้**หลายชนิดดังนี้: เงาะ, ทุเรียน, ขนุน, มังคุด, ฝรั่ง และละมุด.

นอกจากเครื่องหมายวรรคตอน ๔ เครื่องหมาย ตามที่ได้กล่าวมานี้ ยังมี**ชื่อเครื่องหมายวรรคตอนอื่น ๆ** อีก ที่ยังคงใช้ในภาษาไทยอยู่อีกหลายเครื่องหมาย ดังต่อไปนี้:-

๕. วิกัษภาค (colon and dash)	:-
๖. ยัติภังค์ (hyphen)	-
๗. วงเล็บ หรือ นขลิขิต (parentheses)	( )
๘. วงเล็บเหลี่ยม (square brackets)	[ ]
๙. วงเล็บปีกกา (braces)	{ }
๑๐. ปรศน์ (question mark)	?
๑๑. อักเจรีย์ (exclamation mark)	!
๑๒. อัญประกาศ (double quotation marks)	“ ”
๑๓. อัญประกาศเดี่ยว (single quotation marks)	‘ ’
๑๔. ไม้ยมก หรือ ยมก	๓
๑๕. ไปยาลน้อย หรือ เปยยาลน้อย	๗
๑๖. ไปยาลใหญ่ หรือ เปยยาลใหญ่ (et cetera, etc.)	ฯลฯ
๑๗. ไช้ปลา หรือ จุดไช้ปลา (ellipsis, dotted line)	.....
๑๘. เส้นประ (dash line)	— — —
๑๙. เสมอภาค หรือ เท่ากับ (equals)	=
๒๐. สัญประกาศ (underline)	—

๒๑. บุพสัญญา (ditto mark)	”
๒๒. มหัตถสัญญา (paragraph)	¶
๒๓. ดอกจัน (remark, note)	*
๒๔. ทับ (virgule, slant, slash)	/

การใช้เครื่องหมายวรรคตอน ตั้งแต่ลำดับที่ ๕ ถึงลำดับที่ ๒๔ มีอธิบายอยู่ในหนังสือ “หลักเกณฑ์การใช้เครื่องหมายวรรคตอนและเครื่องหมายอื่น ๆ หลักเกณฑ์การเว้นวรรค หลักเกณฑ์การเขียนคำย่อ” ซึ่งเป็นเอกสารเผยแพร่ ชุดที่ ๔ เนื่องในวันสถาปนาราชบัณฑิตยสถาน ๓๑ มีนาคม ๒๕๓๐.

หมายเหตุ

(๑) ผู้เขียนได้ทำการปรับปรุงรูปแบบการพิมพ์เสียใหม่ ในหนังสือชื่อแผ่นดินไทย-แผ่นดินทอง (หน้า ๑๔๗) ตามที่คณะกรรมการโครงการส่งเสริมศิลปะและวัฒนธรรมไทย, มูลนิธิร่วมจิตต์น้อมเกล้าฯ เพื่อเยาวชนในพระบรมราชูปถัมภ์ ได้นำลงตีพิมพ์เป็นบทความพิเศษ โดยนียม วาจานนท์ ไปเมื่อ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๓๘.

(๒) เรื่องเดียวกันนี้ มีปรากฏอยู่ใน วารสาร ส.น.ญ. สมาคมนักเรียนเก่าญี่ปุ่น ในพระบรมราชูปถัมภ์ ฉบับเดือน มกราคม-มีนาคม ๒๕๓๘ หน้า ๔๘.

[นียม วาจานนท์ ๒๓ กันยายน ๒๕๔๔]

ชื่อยังสับสน

เรียน บรรณาธิการวารสารราชบัณฑิตยสถาน

ในการประชุมสำนักวิทยาศาสตร์ ราชบัณฑิตยสถาน เมื่อไม่นานมานี้ มีการอภิปรายเรื่องชื่อวารสาร “อีสานอายุรศาสตร์” ที่ทางคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่นขอให้ช่วยตั้งชื่อภาษาอังกฤษให้. ปรากฏว่าในทุกนัดมีผู้ออกความเห็นกันหลากหลาย ไม่ค่อยเป็นเอกฉันท์ แม้กระทั่งบางท่านอยากให้เปลี่ยนชื่อภาษาไทยของวารสารเป็น “วารสารอายุรศาสตร์อีสาน” โดยความเห็นที่ว่าชื่อเดิมไม่ถูกต้องตามหลักภาษาไทย แต่แล้วที่ประชุมสรุปว่าควรตั้งเฉพาะชื่อภาษาอังกฤษที่เขาขอความช่วยเหลือมาเท่านั้น. ที่ประชุมให้ความเห็นล่าสุดว่าควรใช้ชื่อภาษาอังกฤษว่า “Isan Journal of Medicine” ผมเองฟังแล้วก็ยังไม่สู้เข้าใจนัก แต่ในช่วงนี้ผมขอเป็นเพียงผู้ฟังไปคิดตามไปดีกว่า เพราะในสำนักมีผู้รู้มากมาย และผมต้องเจียมตนว่ายังไม่โตพอที่จะขึ้นสังเวียนได้. ที่เขียนมาวันนี้เพราะมีความนับถือท่านบรรณาธิการเป็นส่วนตัวมานานแล้วในเรื่องศัพท์ทั้งไทยและอังกฤษ แต่ไม่เห็นท่านออกความเห็นในที่ประชุม จึงอยากฟังความเห็นของท่านในเรื่องนี้บ้าง.

ขอแสดงความนับถือ

ศ. ทพ.สิทธิ ส. ศรีโสภาค

ตอบท่านราชบัณฑิต สิทธิ ส. ศรีโสภาค

ขอขอบคุณอาจารย์ที่ให้เกียรติชมบรรณาธิการเสียเลิศลอย. บรรณาธิการโตในวัยวุฒิ แต่ฝึปากยังอ่อน เวทีอยู่. เรื่องชื่อวารสารที่ทางขอนแก่นขอมานั้น จะไม่สนใจชื่อภาษาไทยก็ถูกต้อง แต่จะลองคิดกันนอกสังเวียนคงไม่เป็นไร. ชื่อ “อีสานอายุรศาสตร์” นั้นหากทางเจ้าของวารสารต้องการออกวารสารเพื่อแสดงผลงานวิชาการด้านอายุรศาสตร์ (แขนงหนึ่งของแพทยศาสตร์เหมือนกับ ศัลยศาสตร์, สูติศาสตร์ นรีเวชวิทยา ฯลฯ) ของภาคอีสาน ก็ควรเป็น “อายุรศาสตร์อีสาน” เพราะถูกหลักภาษาไทย. บรรณาธิการเชื่อว่าคงไม่มีใครชวนกันไปกิน “อีสานอาหาร” (อาหารอีสาน). สำหรับชื่อภาษาอังกฤษ ถ้ายึดชื่อภาษาไทยในความหมายที่กล่าวข้างต้นน่าจะเป็น Isan Medicine แต่ถ้าจะเต็มยศโดยไม่ต้องการตั้งล้อชื่อภาษาไทยจนเกินไป ก็ใช้ The Journal of Isan Medicine ไม่ควรใช้ Isan Journal of Medicine เพราะแพทย์อีสาน (อีสานแพทย์) อาจประท้วงว่าวารสารนั้นๆ ไม่ใช่ของแพทย์อีสานทั้งภาค และอาจขอร้องให้ใช้ Khon Kaen Journal แทน. ที่ว่ามาเป็นความเห็นส่วนตัว ไม่ใช่ทางการ ถ้ากระทบนักภาษาต้องขอยกย.

บรรณาธิการ

วารสารราชบัณฑิตยสถาน

เรียน บรรณาธิการวารสารราชบัณฑิตยสถาน

วารสารราชบัณฑิตยสถานเป็นหนังสือที่มีคุณค่าทางวิชาการอย่างยิ่งสำหรับประชาชนและนักศึกษาทุกระดับ โดยได้รับความร่วมมือในการเสนอบทความส่วนใหญ่จากราชบัณฑิตและภาคีสมาชิก ซึ่งเป็นผู้มีความรู้ความชำนาญและประสบการณ์ในแต่ละสาขาวิชา อันเปรียบเสมือนแสงสว่างดวงประทีปแห่งความรู้ ที่นำไปสู่ความก้าวหน้าทางวิชาการของหลายๆ สาขาวิชามาโดยตลอด.

เมื่อศาสตราจารย์เกียรติคุณ นพ.อรรถสิทธิ์ เวชชาชีวะ ได้เข้ามาดำรงตำแหน่งนายกราชบัณฑิตยสถาน ก็ได้ปฏิรูปปรับปรุงวารสารฯ ที่มีคุณภาพอยู่แล้วให้ดียิ่งขึ้นไปอีก. ทั้งนี้ ได้แต่งตั้งคณะทำงานชุดใหม่ขึ้น โดยมีศาสตราจารย์เกียรติคุณ ดร. นพ.สมชัย บวรกิตติ เป็นบรรณาธิการของวารสารฯ. คณะทำงานชุดใหม่ได้ทำการปรับปรุงรูปแบบ ปก เนื้อหา ฯลฯ มุ่งหวังเพื่อจะนำไปสู่ความเป็นวารสารที่มีคุณภาพสมบูรณ์แบบยิ่งขึ้น ผมจึงหวังอย่างยิ่งว่าวารสารของเราจะได้รับความร่วมมือจากพวกเราหลายๆ ฝ่าย อันจะสร้างสรรค์ให้เกิดความเจริญก้าวหน้าให้แก่วารสารราชบัณฑิตยสถานให้สมเกียรติแก่สถาบันวิชาการสูงสุดของประเทศต่อไป.

รองศาสตราจารย์ ดร.ภิญโญ สุวรรณคีรี

จากบรรณาธิการ.....

จดหมายสั้นๆ ของท่านอาจารย์ภิญโญ สุวรรณคีรีฉบับนี้ ท่านมีความตั้งใจหลักเพื่อสื่อสารกับวารสารราชบัณฑิตยสถาน ในการร่วมแรงร่วมใจเสริมสร้างวารสารราชบัณฑิตยสถานให้แข็งแกร่งมีเกียรติสมเป็นสถาบันสำคัญ และเป็นช่องทางกระจายความรู้ทางวิชาการทางหนึ่งแก่ประชาชนของประเทศ. บรรณาธิการมั่นใจว่าวารสารราชบัณฑิตยสถานทุกท่านมีความรู้สึกเช่นเดียวกับท่านอาจารย์ ดร.ภิญโญ. ผมขอถือโอกาสนี้แถลงว่า หากพวกเราได้ร่วมแรงร่วมใจอย่างเต็มกำลัง วารสารราชบัณฑิตยสถานของเราจะบรรลุเป้าประสงค์ในระยะเวลานั้น. บรรณาธิการเป็นเพียงผู้รวบรวมบทความและจัดกระบวนของวารสารให้ตรงตามที่กำหนด. ดังนั้น หากพวกเราได้พบความผิดพลาดหรือสิ่งที่ไม่ถูกต้อง โปรดจดหมายถึงบรรณาธิการเพื่อได้มีโอกาสทราบและทำการแก้ไขปรับปรุงสนองความประสงค์ดีของท่านต่อไป.

บรรณาธิการ

ข้อผิดพลาดในบทความ “เกณฑ์ตัดสินการใช้ภาษา”

เรียน บรรณาธิการวารสารราชบัณฑิตยสถาน

ตามที่ท่านได้ลงบทความเรื่อง “เกณฑ์ตัดสินการใช้ภาษา” ในวารสารราชบัณฑิตยสถาน ปีที่ ๒๗ ฉบับที่ ๒ นั้น ปรากฏว่ามีข้อผิดพลาดจนกระทั่งในบทความดังกล่าว กล่าวคือ ในตอนท้ายบทความ ได้เรียงพิมพ์ข้อความในต้นฉบับตกไปหนึ่งบรรทัด (ข้อความที่ขีดเส้นใต้) ซึ่งเป็นสาระสำคัญของบทความดังกล่าว ดังนี้

...สิ่งที่ราชบัณฑิตยสถานน่าจะดำเนินการได้ในแง่หลักฐานการใช้ภาษาตามที่มีอยู่จริงตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ก็คือ การสร้างฐานข้อมูลภาษาไทย โดยประยุกต์ความรู้ทางภาษาศาสตร์ผนวกกับเทคโนโลยีสารสนเทศ.

หนึ่งในการกำหนดคำสำคัญในบทความ ท่านน่าจะได้ปรึกษาผู้เชี่ยวชาญล่วงหน้าก่อน เพราะปรากฏว่าในบทความนี้ขาดคำสำคัญอีกคำหนึ่ง คือ “ฐานข้อมูลภาษาไทย” (Thai language database) ซึ่งเป็นแนวคิดใหม่สำหรับนักภาษาส่วนใหญ่ในประเทศไทยและเป็นประเด็นที่กระผมได้เรียกร้องให้ราชบัณฑิตยสถานดำเนินการมาหลายปีแล้ว เพราะเป็นรากฐานสำคัญในการชำระพจนานุกรมและการบัญญัติศัพท์.

จึงเรียนมาเพื่อขอให้ท่านได้โปรดแก้ไขข้อผิดพลาดดังกล่าวในวารสารฉบับต่อไปด้วย เพื่อมิให้ผู้อ่านสับสนหรือสงสัย.

(รศ. ดร.สมศีล ฆานวังตะ)

ราชบัณฑิต สำนักศิลปกรรม

จากบรรณาธิการ.....

บรรณาธิการต้องการได้รับจดหมายแบบนี้ เพราะช่วยให้ได้ทราบข้อคิดเห็นเพื่อการปรับปรุงการทำงาน. การกระทำบางอย่างของบรรณาธิการ เพื่อรักษาความไม่ลึกลับของรูปแบบบทความ, แต่ก็รับฟังเหตุผลเพื่อแก้ไขต่อไป. เรื่องคำสำคัญนั้นอยากให้ผู้นิพนธ์เป็นผู้เตรียมตั้งคำมาให้ แต่ถ้าไม่ได้ทำมาให้ก็ยังสามารถแก้ไขในรูปที่ส่งมาให้ตรวจ. ในกรณีเจ้าของบทความไม่ได้ตรวจรูป ก็เป็นความผิดพลาดของระบบจัดการซึ่งต้องปรับปรุง.

คณะบรรณาธิการ กับ กองบรรณาธิการ

เรียน บรรณาธิการวารสารราชบัณฑิตยสถาน

ผมได้รับและอ่านวารสารราชบัณฑิตยสถาน ฉบับที่ ๒ (เมษายน-มิถุนายน ๒๕๕๕) แล้ว คุณภาพไม่ยิ่งหย่อนกว่าเดิม สมบูรณ์ขึ้นกว่าเดิมอีกขุมหนึ่ง. ผมขอขอบคุณท่านบรรณาธิการที่กรุณาตอบจดหมายเรื่อง “ภาษาไทยกับเครื่องหมายวรรคตอน” ของผมด้วย ทำให้ได้ความกระจ่าง. จดหมายฉบับนี้ของผมก็มีคำถามถึงท่านบรรณาธิการอีก คือว่า ในหน้าแผ่นรองปกที่มีรายชื่อคณะผู้จัดทำวารสาร บอกตำแหน่ง บทบาทและคณะทำงานเป็นหัวข้อๆ. ผมสงสัยหัวข้อ “คณะบรรณาธิการ” และ “กองบรรณาธิการ” ว่าความหมายของคำ และบทบาทแตกต่างกันอย่างไร. เท่าที่ผมเคยเห็นมา วารสารอื่นใช้หัวข้อใดหัวข้อหนึ่งเท่านั้น.

อภิชัย ภิรมย์รักษ์

บรรณาธิการวารสารศิลปกรรม

คณะจิตรกรรม ประติมากรรมและภาพพิมพ์
มหาวิทยาลัยศิลปากร

ตอบบรรณาธิการวารสารศิลปกรรม

คำถามนี้ทำเอาบรรณาธิการอึ้งไปเหมือนกัน. จะขอตอบตามความเห็นส่วนตัว ผิดถูกคงจะมีผู้ทักท้วงและช่วยเพิ่มเติมในโอกาสต่อไป. หัวข้อคณะผู้จัดทำว่า “คณะบรรณาธิการ” มีที่ใช้บ่อยกว่า “กองบรรณาธิการ”. ผมเคยเป็นบรรณาธิการสารคดีราชฯ รับมอบให้ทำงานต่อจากท่านศาสตราจารย์ ดร. นายแพทย์อวย เกตุสิงห์. ในหน้ารายชื่อคณะผู้จัดทำของสารคดีราชฯ ก็มีรายชื่อ “ประจำกองบรรณาธิการ” ไม่มี “คณะบรรณาธิการ” ผมได้ใช้ตามเดิมมาเรื่อยๆ ด้วยความเคารพอดีตบรรณาธิการ. แม้บรรณาธิการคนปัจจุบันก็ยังใช้เหมือนเดิม อาจเปลี่ยนแปลงที่เอาหน้ารายชื่อภาษาไทยของคณะผู้จัดทำไปไว้หลังหน้ารายชื่อภาษาอังกฤษตามแบบคนรุ่นใหม่.

การที่ผมนำหัวข้อ “คณะบรรณาธิการ” กับ “กองบรรณาธิการ” ทั้ง ๒ คำ มาใส่ไว้ในรายการคณะผู้จัดทำวารสารราชบัณฑิตยสถาน ก็เพื่อแยกที่มาของบุคลากรตามหน่วยงาน และตามหน้าที่งานที่แตกต่างกัน. ผู้ที่อยู่ในคณะบรรณาธิการนั้นเป็นราชบัณฑิตและภาคีสมาชิก ซึ่งเป็นนักวิชาการชั้นนำในแขนงวิชาต่างๆ ของสำนักวิทยาศาสตร์, สำนักธรรมศาสตร์และการเมือง และสำนักศิลปกรรม, มีหน้าที่เป็นผู้ตรวจพิจารณาและชำระบทความที่ผู้นิพนธ์ส่งมาเพื่อให้เหมาะที่จะนำลงพิมพ์ในวารสาร, และเตรียมบทความตามอรรถาัยลงตีพิมพ์เป็นเกียรติแก่ราชบัณฑิตยสถาน. สำหรับผู้ที่อยู่ในกองบรรณาธิการเป็นนักวิชาการจากกองวิทยาศาสตร์, กองธรรมศาสตร์และการเมือง และกองศิลปกรรม มีหน้าที่ประสานงานให้กับคณะบรรณาธิการและบรรณาธิการกับ ผู้นิพนธ์ ทำการตรวจแก้ไขบทความให้ถูกต้องทางภาษา และอาจนิพนธ์บทความให้วารสารด้วย.

บรรณาธิการ

ภาพประกอบบทความ

เรียนบรรณาธิการวารสารราชบัณฑิตยสถาน

วารสารราชบัณฑิตยสถานฉบับที่ ๑ และที่ ๒ ของปีนี้นับเป็นนวัตกรรมของสถาบันราชบัณฑิตยสถานอันทรงเกียรติ ที่เสมือนได้ผลิตจดหมายเหตุที่บันทึกสาระสำคัญสำหรับใช้ศึกษาและนำไปอ้างอิงได้เป็นอย่างดี. เมื่ออ่านสารจากนิตยสารราชบัณฑิตยสถานในฉบับปฐมฤกษ์ แล้วรู้สึกทราบบ้างในปณิธานของท่านนายกฯ เป็นอย่างยิ่ง.

ได้อ่านบทความในฉบับที่ ๒ (เมษายน-มิถุนายน ๒๕๔๕) ขอบททุกเรื่อง, แต่ที่ชอบเป็นพิเศษ คือบทความที่ทบทวนเหตุการณ์ตั้งแต่อดีต เช่นเรื่อง “เมื่อประวัติศาสตร์เป็นเหตุแห่งความขัดแย้งระหว่างชาติในเอเชีย”, “เส้นทางสายไหม” “การปฏิรูปเศรษฐกิจการเมืองของประเทศจีน”. และอีกหลายเรื่อง. เสียใจที่เจ้าของบทความเรื่อง “เมื่อประวัติศาสตร์เป็นเหตุแห่งความขัดแย้งระหว่างชาติในเอเชีย” ไม่ให้ภาพประกอบเนื้อเรื่องบ้างเลย, ทำให้บทความแห้งแล้งไปหน่อย. พร้อมกับจดหมายฉบับนี้ได้แนบข้อความตัดจากหนังสือพิมพ์ส่งมาให้พิมพ์ประกอบจดหมายเพราะคิดว่ามีสาระที่อาจเกิดประโยชน์ที่จะนำไปใช้ประกอบบทความประเภทนี้ในโอกาสหน้า.

นิตยา จันทรเรื่อง มหาผล

โฆษก กระทรวงสาธารณสุข

ตอบคุณนิตยา จันทรเรื่อง มหาผล

เห็นด้วยกับการมีภาพประกอบบทความ แต่คงต้องจำกัดลงให้เฉพาะที่จำเป็น ซึ่งก็ตัดสินใจยาก, และมักเกิดความขัดแย้งระหว่างบรรณาธิการกับเจ้าของบทความเสมอ. อย่างไรก็ตาม คนไทยเรามีความอึดอัดต่อกันเสมอ ไม่ยึดติดกับความคิดสุดโต่งของฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด, อย่างน้อยก็จะยืดหยุ่นกันมากในระยะเริ่มต้นการปฏิรูปของวารสาร.

บรรณาธิการขอขอบคุณเจ้าของจดหมายที่นอกจากให้กำลังใจแล้ว ยังมอบเอกสารที่มีสาระประโยชน์. จดหมายเรื่อง “History supports the case for Israel” จากหนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์นั้นมีเนื้อหาที่น่าสนใจถ้าข้อมูลถูกต้องแม่นยำ. หลังจากเมื่อเอกสารชิ้นดังกล่าวได้ลงพิมพ์ในฉบับนี้แล้ว อาจมีนักประวัติศาสตร์ผู้รู้ของราชบัณฑิตยสถานโต้แย้งหรือเพิ่มเติมก็จะเป็นประโยชน์.

History supports the case for Israel

With the ongoing mess in the Middle East, the following is a must read for all concerned. It was written by an American Christian professor.

1. Nationhood and Jerusalem. Israel became a nation in 1312 B.C.E., two thousand years before the rise of Islam.

2. Arab refugees in Israel began identifying themselves as part of a Palestinian people in 1967, two decades after the establishment of the modern State of Israel.

3. Since the Jewish conquest in 1272 B.C.E., the Jews have had dominion over the land for one thousand years with a continuous presence in the land for the past 3,300 years.

4. The only Arab dominion since the conquest in 635 C.E. lasted no more than 22 years.

5. For over 3,300 years, Jerusalem has been the Jewish capital. Jerusalem has never been the capital of any Arab or Muslim entity. Even when the Jordanians occupied Jerusalem, they never sought to make it their capital, and Arab leaders did not come to visit.

6. Jerusalem is mentioned over 700 times in Tanach, the Jewish Holy Scriptures. Jerusalem is not mentioned once in the Koran.

7. King David founded the city of Jerusalem. Mohammed never came to Jerusalem.

8. Jews pray facing Jerusalem. Muslims pray with their backs toward Jerusalem.

9. Arab and Jewish Refugees: In 1948 the Arab refugees were encouraged to leave Israel by Arab leaders promising to purge the land of Jews. Sixty-eight percent left without ever seeing an Israeli soldier.

10. The Jewish refugees were forced to flee from Arab lands due to Arab brutality, persecution and pogroms.

11. The number of Arab refugees who left Israel in 1948 is estimated to be around 630,000. The number of Jewish refugees from Arab lands is estimated to be the same.

12. Arab refugees were intentionally not absorbed or integrated into the Arab lands to which they fled, despite the vast Arab territory. Out of the 100,000,000 refugees since World War II, theirs is the only refugee group in the world that has never been absorbed or integrated into their own peoples' lands. Jewish refugees were completely absorbed into Israel, a country no larger than the state of New Jersey.

13. The Arab-Israeli Conflict: The Arabs are represented by eight separate nations, not including the Palestinians. There is only one Jewish nation. The Arab nations initiated all five wars and lost. Israel defended itself each time and won.

14. The PLO's Charter still calls for the destruction of the State of Israel. Israel has given the Palestinians most of the West Bank land, autonomy under the Palestinian Authority, and has supplied them.

15. Under Jordanian rule, Jewish holy sites were desecrated and the Jews were denied access to places of worship. Under Israeli rule, all Muslim and Christian sites have been preserved and made accessible to people of all faiths.

16. The UN Record on Israel and the Arabs: of the 175 Security Council resolutions passed before 1990, 97 were directed against Israel.

17. Of the 690 General Assembly resolutions voted on before 1990, 429 were directed against Israel.

18. The UN was silent while 58 Jerusalem synagogues were destroyed by the Jordanians.

19. The UN was silent while the Jordanians systematically desecrated the ancient Jewish cemetery on the Mount of Olives.

20. The UN was silent while the Jordanians enforced an apartheid-like policy of preventing Jews from visiting the Temple Mount and the Western Wall.

These are incredible times. We have to ask what our role should be. What will we tell our grandchildren we did when there was a turning point in Jewish destiny, an opportunity to make a difference?

American expat

จากหนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์ ฉบับวันที่ ๒๘ เมษายน พ.ศ. ๒๕๔๕

บรรณาธิการ